

Sönd. f. Domssöndagen 2020- Ingemar Andersson (LFS)

Tekster: Psalt 73, Jes 35:1-10, 2 Petr. 3:1-13, Matt. 25: 1-13, III Matt. 25: 14-30

Vaksamhet. Förståndiga och oförståndiga jungfrur. Anförtrodda pund.

"Som medarbetare uppmanar vi er att ta emot Guds nåd så att den blir till nytta." 2 Kor. 6:1.

Kan man vara föremål för Guds nåd utan att det blir till välsignelse? Kan man ta emot Guds nåd utan att den blir till nytta? Ja, det är alldeles uppenbart, att det kan man, annars hade inte denna förmaning stått i Bibeln. Och, sorgligt nog saknas det inte exempel på hur människor fåfängt tagit emot Guds nåd. Alltsedan syndafallets dagar är detta den ordinarie dagsordningen för majoriteten av människor. Man tar emot Guds nåd i många olika avseenden, men utan att den blir till verklig nytta. Gud kallas i Skriften "all nåds Gud". Alltid, utan uppehåll, outtröttligt uppehåller Han sin skapelse och öser sin nåd över alla människor varje dag och stund. Visst, de yttre förhållandena ser mycket olika ut runt om på jorden och människor lever under de mest skiftande villkor, men Guds uppehållande nåd håller hela skapelsen vid makt. Och Guds gränslösa nåd i Kristus Jesus låter Gud i sin stora nåd och godhet alltjämt ropa ut över jorden, människor till räddning, omvändelse och frälsning. Men de allra, allra flesta tar emot Guds nåd utan att den blir till nytta.

Paulus skickar sin förmaning att ta emot Guds nåd så att den blir till nytta till den kristna församlingen i Korint. Och i dag, då vår text handlar om förvaltandet av Guds gåvor, sänder han denna förmaning till oss en och var: *"Som medarbetare uppmanar vi er att ta emot Guds nåd så att den blir till nytta."* eller, som det är formulerat i den gamla översättningen: *"Som medarbetare förmanar vi er att inte fåfängt ta emot Guds nåd."*

Förvaltarskapet

I vår predikotext berättar Jesus en liknelse om chefen som reste utomlands och lämnade över sina tillgångar åt sina mest betrodda anställda att förvalta. Det var inga småsummor de fick hand om. Den ene fick fem talenter, den andre två och den tredje en talent. En dagslön på den tiden var en denar, och på en talent gick det 6000 denarer. Omräknat betyder det att de fick 6000, 12000 respektive 30000 dagslöner att förvalta. Räknar man med 300 arbetsdagar per år betyder detta att det skulle ta 20, 40 eller hundra år att arbeta in motsvarande förmögenhet. Och detta kapital förväntade sig nu chefen att de skulle ta hand om på bästa sätt. De skulle se till att hans förmögenhet växte medan han förlustade sig på någon utrikes semesterort. Han hade precis den inställning till pengar som vi möter hos så många förmögna i dag. Han förväntade sig att hans anställda skulle se till att han fick ännu mer. Girigheten har inte bytt ansikte. Han var en sådan där som ville skörda där han inte hade sått och samla in där han inte hade strött ut. Och med de summor det handlade om förstår vi att med hederligt arbete skulle man inte komma långt, utan här gällde det att spekulera på andras bekostnad, lura, bedra, ta ut ockerräntor eller på annat sätt se till att kapitalet växte.

Och när chefen kom tillbaka och krävde redovisning för hur de förvaltade det de ombetrotts, visade det sig att två av tjänarna mer än väl motsvarat sin herres förväntningar. De hade fördubblat det kapital de fått att förvalta och fick som belöning stora bonusar: "Bra, du gode och trogne tjänare. Du har varit trogen i det lilla. Jag skall sätta dig över mycket. Gå in i den herres glädje!" Men den tredje, han hade grävt ner sitt pund. Han var så rädd för sin herre och kanske också rädd för att anstränga sig för mycket, så han använde sig av det bankfack som tiderna igenom ansetts vara det säkraste förvaringsstället: Han grävde ner det kapital han fått att förvalta i jorden. Och därigenom gick hans arbetsgivare miste till och med om den bankränta han kunnat få. Nu blir den oduglige förvaltaren fråntagen allt. Den talent han fått att förvalta ges nu åt den som fått ihop tio talenter och så kastas den oduglige ut i mörkret utanför. Där skall man gråta och skära tänder. *"Ty var och en som har skall få, och den som inget har, från honom skall tas också det han har."*

Det är alltså med en bild av hur det går till i den ogudaktiga världen Jesus vill lära oss något. När det är fråga om en liknelse är det viktigt att inte fastna i detaljer och tänka att allt i berättelsen skall ha en speciell innebörd, utan man skall fråga efter "poängen", vad är själva budskapet i liknelsen. Den liknelse Jesus här berättar är nu inte en lärdom om hur vi skall sköta våra jordiska angelägenheter, utan det handlar om andliga förhållanden. Det blir tydligt redan i liknelsen. "Gå in i din herres glädje..." "Kasta ut tjänaren i mörkret utanför, till gråt och tandagnisslan..." – sådana ord påminner oss om den stora räkenskapsdagen, då vårt förvaltarskap skall fram i ljuset, räkenskaperna gås igenom och domen fällas. Och det är med detta för ögonen vi skall förstå Jesu liknelse om de fem, två och en talenterna.

Talanger

Av ordet talenter, på grekiska "talanton" och på latin "talentum", kommer vårt ord "talang". Därför har man velat förstå den här liknelsen om förvaltarna och talenterna, som att Jesus här talar om våra talanger och om hur vi skall förvalta dem. Och, visst kan man också förstå liknelsen så, men då får man vara vaken så att man inte hamnar hos fariséerna. Vi är verkligen pliktiga att förvalta de personliga gåvor – talanger – större eller mindre, som Gud i sin nåd har gett oss, förvalta dem, Gud till ära och människor till gagn. Vi har inte fått dem för att stoltsera och yvas med dem inför människor. Vi har ju faktiskt ingenting som vi inte själva har fått. *"Vad skiljer dig från andra? Vad äger du som du inte har fått? Men om du har fått det, varför skryter du då, som om du inte hade fått det?"* frågar Paulus i 1 Kor. 4:7. De gåvor, förmågor, talanger du förfogar över har du inte fått för egen vinning, eget nöje, utan vår nästa till hjälp och bistånd. Så skall dessa Guds talenter förvaltas. Och också på det här området gäller liknelsens ord: *"Ty var och en som har skall få, och den som inget har, från honom skall tas också det han har."* Ett öppet hjärta för medmänniskorna, deltagande, förståelse, en ständig beredskap att göra gott, en osjälvisk omsorg om vår nästa – sådant hör till en kristens vardagsgärning, till vardagsförvaltningen. *"Låt oss göra gott mot alla människor medan vi har tillfälle, och framför allt mot dem som delar vår tro"*, läser vi i Gal. 6. Och den som i dessa avseenden söker vandra på Herrens vägar skall skörda välsignelse, medan den som sluter sitt hjärta mister glädjen och blir missunsam och otacksam. *"Den som sår sparsamt skall skörda sparsamt, och den som sår rikligt skall skörda rikligt"*, säger Paulus i 2 Kor. 9:6.

Men nu är inte innebörden i den här liknelsen att om vi bara väl förvaltar våra ombetrodda talenter, våra talanger, så kan vi som lön få höra: *"Bra, du gode och trogne tjänare. Du har varit trogen i det lilla. Jag skall sätta dig över mycket. Gå in i den herres glädje!"* Tillämpar vi liknelsen så, då hamnar vi i fariseisk gärningslära. I berättelsen om farisén och publikanen, var det inte farisén med alla sina gärningar och talanger som gick hem rättfärdig, utan publikanen som erkände sig vara en syndare och som ropade till Herren om förbarmande. När det blir frågan om att få gå in i Herrens glädje, så väger våra talanger, våra egna förutsättningar, våra gärningar ingenting. Har man bara sådant att komma med när man skall fram inför Herren och förvaltarskapet skall redovisas, då bär det iväg ut i det yttersta mörkret, till gråten och tandagnisslan. På domens dag är det bara den rikedom som vi har i Kristus Jesus, den rättfärdighet han har vunnit åt oss, som friar oss i domen och ställer oss på Människosönens högra sida och välkomnar oss in i Herrens glädje. Och denna Guds nåd i vår Frälsare, den erbjudes nu under nådatiden syndare alldeles oförtjänt, fritt och för intet, till att tro och ta emot – till nytta för tid och evighet. *"Som medarbetare uppmanar vi er att ta emot Guds nåd så att den blir till nytta."*

En omätlig rikedom

Det kommer att bli som när en man skulle resa utomlands. Han kallade till sig sina tjänare och lämnade sin förmögenhet åt dem... Vad var det då som Kristus lämnade över åt sina lärjungar att förvalta när han reste "utomlands", när han återvände till himlens härlighet? Det var Guds ord, lag och evangelium – en omätlig rikedom. Detta skulle lärjungarna och sedan deras efterföljare förvalta intill tidens slut. Och lärjungarna gick ut med Ordet. De predikade lag och evangelium. De bjöd ut syndernas förlåtelse i Jesu Kristi namn. Och Ordet växte och bar frukt. För med Guds ord är det så, att ju mer det brukas, ju flitigare det förvaltas, desto större välsignelse har det med sig. "Den som sår rikligt skall skörda rikligt." Det ger dubbelt upp. Trösta, trösta mitt folk! säger er Gud. Tala ljuvligt till Jerusalem och förkunna för det att dess vedermöda är slut, att dess missgärning är försonad, och att det har fått dubbelt igen av HERRENS hand för alla sina synder. Jes. 40.

Av hans fullhet har vi alla fått, nåd och åter nåd. Joh. 1:16. Då sjunger Guds folk: "Hur ljuvliga är ej dina boningar, HERRE Sebaot! Min själ längtar och trängtar efter HERRENS gårdar, min själ och min kropp jublar mot levande Gud... När de vandrar genom tåredalen gör de den rik på källor, och höstregnet höljer den med välsignelser." Och så går de från kraft till kraft, bort från all egen kraft till nåden i Kristus, och till sist träder de fram inför Gud på Sion. Så förmeras de anförtrodda talenterna. De blir till friska källsprång i Tåredalen, till evighetsvälsignelse för dem själva och där de går fram.

"Ty var och en som har skall få, och den som inget har, från honom skall tas också det han har." "Den som sår sparsamt skall skörda sparsamt." Den som gräver ner sitt pund skall mista det. Låter man Guds ord ligga obrukat blir det utan frukt. Vänder man Guds ord ryggen mister man det till slut och blir fast i falskhet, lögn och bedrägeri, under den furste som i Skriften kallas för Lögnaren från begynnelsen. "De heliga Skrifterna... kan göra dig vis, så att du blir frälst genom tron i Kristus Jesus. Hela Skriften är utadad av Gud och nyttig till undervisning, till bestraffning, till upprättelse

och till fostran i rättfärdighet, för att gudsmänniskan skall bli fullt färdig, väl rustad för varje god gärning. 2 Tim. 3: 16f. Men gräver man ner det anförtrodda pundet, de dyrbara talenter Herren har ombetrott oss att förvalta, då blir inte gudsmänniskan färdig, då blir man inte frälst genom tron i Kristus Jesus, utan då går man evigt förlorad.

I episteltexten läste vi i Petri brev om Kristi återkomst. En del hånade de kristna för att de trodde på detta: *"Framför allt skall ni veta, att i de sista dagarna kommer det människor som drivs av sina begär och som förtalar och hånar er och frågar: 'Hur går det med löftet om hans återkomst? Ända sedan våra fäder dog förblir ju allting precis som det har varit från världens begynnelse'."*

Men Herren fördröjer inte sitt löfte, som somliga menar. I liknelsen Jesus berättade talade han om att det tog lång tid innan ägaren kom tillbaka och krävde redovisning av sina tjänare. Men orsaken till att han dröjer är Herrens frälsningsomsorg om oss syndare: *"Herren dröjer inte med att uppfylla sitt löfte, så som en del menar. Nej, han har tålmod med er, eftersom han inte vill att någon skall gå förlorad utan att alla skall få tid att omvända sig."*

Så låt oss då troget förvalta Guds ord, lag och evangelium, nåden i Kristus. *"Som Kristi tjänare och som förvaltare av Guds hemligheter skall man alltså betrakta oss. Av en förvaltare krävs att han visar sig pålitlig"*, skriver Paulus i 1 Kor. 4:1. Och Petrus förmanar: *"Slutet på allting är nära. Var därför förståndiga och nyktra, så att ni kan be. Framför allt skall ni älska varandra innerligt, ty kärleken överskyler många synder. Var gästfria mot varandra utan att klaga. Tjåna varandra, var och en med den nådegåva han har fått, som goda förvaltare av Guds mångfaldiga nåd. Om någon talar skall han tala i enlighet med Guds ord. Har någon en tjänst skall han tjåna efter den kraft Gud ger, så att Gud i allt blir ärad genom Jesus Kristus. Hans är äran och makten i evigheternas evigheter, amen."*